

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกร
ที่ผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดอุบลราชธานี

ผู้เขียน นางสาวประภาพรธรรม เหล่าวีระกุล

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจเกษตร)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

อ.ดร.พรศิริ สืบพงษ์สังข์	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผศ.ดร.กมล งามสมสุข	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกรที่ผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ทำการศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงถดถอยโลจิสติก เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการผ่านและไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกับปัจจัยที่กำหนด ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จำนวน 200 ราย โดยแบ่งเป็นเกษตรกรที่ผ่านและไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กลุ่มละ 100 ราย

จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 48 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน เป็นแรงงานประจำภาคเกษตรเฉลี่ย 3 คน และมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง แต่เกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ มีพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์มากกว่าเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ โดยเฉลี่ย 21 ไร่ เปรียบเทียบกับ 14 ไร่ และเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ สามารถจำหน่ายข้าวหอมมะลิอินทรีย์ได้ในราคาเฉลี่ยเท่ากับ 15.87 บาท/กิโลกรัม เปรียบเทียบกับเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ ที่ได้รับราคาเพียง 14.78 บาท/กิโลกรัม จึงทำให้เกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ มีรายได้เหนือต้นทุนเงินสดโดยเฉลี่ยสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ (4,828.19 บาท/ไร่ เปรียบเทียบกับ 3,183.52 บาท/ไร่) นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการ

รับรองมาตรฐานฯ มีประสิทธิภาพในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์สูงกว่า แต่มีจำนวนครั้งที่เข้าพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์น้อยกว่าเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ โดยเฉลี่ย (7 ปี เปรียบเทียบกับ 3 ปี และ 0.38 ครั้ง เปรียบเทียบกับ 0.62 ครั้ง) และร้อยละ 70 ของเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ ในปี 2553/2554 ไม่เคยผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของข้าวหอมมะลิอินทรีย์มาก่อน และยังพบว่าเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ มีความรู้ความเข้าใจและความเคร่งครัดเกี่ยวกับข้าวหอมมะลิอินทรีย์มากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ

ผลจากการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกพบว่า ปัจจัยที่มีผลเชิงบวกต่อการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.06$) ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ประสิทธิภาพในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และจำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรมด้านการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ส่วนปัจจัยที่มีผลเชิงลบต่อการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คือ การเพิ่มขึ้นของจำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ด้านการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.01$) เนื่องจากเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ยังไม่เคยผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มาก่อน จึงต้องมีการเข้าพบกับเจ้าหน้าที่ด้านการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์มากกว่า และเมื่อพิจารณาผลเปรียบเทียบจากการพยากรณ์ของแบบจำลองพบว่าแบบจำลองสามารถพยากรณ์เกษตรกรที่ผ่านและไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 88

ผลจากการศึกษาถึงปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีปัญหาด้านการขาดแคลนแหล่งน้ำและฝนไม่ตกตามฤดูกาล ปัญหาราคาข้าวตกต่ำและมีความผันผวนด้านราคาข้าว และปัญหาการขาดแคลนแหล่งเงินทุนในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ซึ่งเกษตรกรมีข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรมีหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรมและจริงจัง ควรมีการจัดสรรหรือจัดสร้างแหล่งน้ำขนาดกลางถึงขนาดใหญ่เพื่อใช้ในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และควรมีการสนับสนุนด้านการตลาดข้าวหอมมะลิอินทรีย์ทั้งในด้านแหล่งรับซื้อและราคาจำหน่าย

Independent Study Title	Factors Affecting Farmers' Organic Jasmine Rice Production that Passed Organic Standards in Ubon Ratchathani Province	
Author	Miss Praphaphan Laoweerakun	
Degree	Master of Science (Agribusiness)	
Independent Study Advisory Committee	Lect. Dr. Pornsiri Suebpongsung	Advisor
	Asst. Prof. Dr. Kamol Ngamsomsuke	Co-advisor

ABSTRACT

This study aimed to understand 1) the social and economic conditions of organic Jasmine Rice farmers, 2) the factors affecting farmers' organic Jasmine rice production that passed organic standards, and 3) problems and suggestions concerning organic Jasmine rice production from the perspectives of the growers. The analysis was based on descriptive statistics and results of logistic regression analysis to establish the relationship between various explanatory variables and the farmers' success or failure to be granted the certificate for organic agriculture standard. Data and information were compiled from 200 samples of organic Jasmine rice growers who had filed for organic agriculture certification. Specifically, the samples could be distinguished into two groups, 100 each for the cases of success and failure.

From the inspection on general background, the majority of samples in both groups appeared to be characterized as male, 48 year-old on the average, with primary school education, having 5 family members on the average and 3 out of which were farm laborers and having his own farm land. By separation into two groups, the study found that farmers who were granted certificate had larger organic Jasmine rice growing area compared to those otherwise, 21 rai vs. 14 rai on the average. Farmers with organic agriculture certificates could sell their rice at averagely 15.87 baht/kg. while those without could do on the average at 14.78 baht/kg., making the difference in the levels of income above cash costs specifically 4,828.19 baht/rai compared to 3,183.52 baht/rai. Furthermore, the study found that farmers who received certification had

relatively greater experience in growing organic Jasmine rice while they had fewer frequencies meeting the organic Jasmine rice production extension workers (7 years vs. 3 years, 0.38 time vs. 0.62 time). In addition, 70% of those farmers who failed to receive certification for 2010/2011 crop year had not ever been granted organic agriculture certificates for their organic rice production before. The two groups of sampled farmers also exhibited the different levels of knowledge and understanding as well as the practice in organic agriculture. Those farmers with certificates apparently had relatively greater knowledge and understanding, as well as adhered relatively better to the procedures required concerning organic Jasmine rice production.

The application of logistic regression analysis yielded the results on the determinants of success or failure in being granted certificate at ($p \leq 0.06$) statistically significant level. The factors associated positively with the success in getting certification were the level of knowledge and understanding about organic Jasmine rice production standards, the adherence to the cultural practices necessary for organic farming, the experience in organic rice production, and the frequency in attending relevant training. Meanwhile, the more the frequencies the farmers consulting the extension workers about organic Jasmine rice growing the lesser the likelihood their getting certification. This finding at ($p \leq 0.01$) statistically significant level about the negative relationship could be explained by the fact that those farmers who failed to obtain certification this crop year had neither obtained one in previous years and thus they had to consult the extension workers more often. On the efficiency of logit model application to the present set of data, this study found the model provided 88% predictive accuracy.

On problems and suggestions, farmers in both groups reported their common problems in terms of inadequate water supply for rice farming, irregular rainfall, depressed rice prices, buying price volatility, and shortage of investment capital for growing organic Jasmine rice. Finally, they suggested that there exist agencies to provide support and promote seriously and concretely organic Jasmine rice cultivation, that medium to large-sized water sources be established or provided for organic Jasmine rice farming, and marketing support measures be considered in terms of market outlets and output prices.